

מבחן בתבונה

מעובד על פי ירון לונדון, ידיעות אחרונות, 7 במרס 1995

משרד החינוך אימץ את הטענות העתיקות המוטחות בבחינות הבגרות והחליט לצמצם את מספרן במגמה לבטלן כליל. לאחרונה אימצו האוניברסיטאות את הרפורמה הזו.

במהלך השנים "הואשמו" הבחינות באשמות שונות; בין היתר נטען שהן אינן מדד טוב של ידיעות התלמיד ושהן "מלחיצות".

5 טרם הומצאה שיטה למדוד בה את היכולת הפוטנציאלית הטמונה באדם, אבל יש שיטה שבאמצעותה ניתן למדוד במקורב את ידיעותיו עכשיו. לשיטה הזאת קוראים בחינה. אם אין בוחנים, אין האדם יודע מהו רוחב ידיעותיו וגם זולתו אינו יודע. התרשמותו של מורה מהכוחות הגנוזים בתלמידו עשויה להיות נכונה או שגויה. חנו של תלמיד, נימוסי הטובים, אַרְשֶׁת פניו האינטליגנטית והברקותיו בשיאו הם מדדים לקויים בתכלית.

10 ממצאים סטטיסטיים מלמדים שתוצאותיהן של בחינות הבגרות מנבאות טוב לְמֵדֵי את מידת הצלחתו של הנבחן באוניברסיטה, לפיכך עדיף לערוך את מיון היכולות, במוקדם ולא במאוחר. אדרבא, מיון מוקדם מונע השקעת מאמצי שווא, החטאה בבחירת הכיוון בחיים, תסכולים רבים ובזבוז כספי הציבור.

איני יודע אם אמנם מלחיצות הבחינות את כל התלמידים או שהן מלחיצות רק 15 תלמידים אחדים – אלה הנוטים לקונן. אבל גם אם הבחינות מלחיצות, הרי שיש בהן תועלת, כי הן מאמנות את האנשים הצעירים בעבודה תחת לחץ ומגלות מי מיטיב לעמוד בו ומי מתמוטט. אפשר שהיכולת לעמוד בלחצים היא סגולה שרכישה כדאית, אפילו יותר מרכישת ידע במתמטיקה, באנגלית ובספרות. מי שידיעותיו מצומצמות, אך יש בכוחו להתמודד עם לחצים, יוכל להדביק בעתיד את הידע החסר 20 לו, אך מי שכל רוח קלה מפילה אותו ארצה, לעולם לא יוכל לשפשף את עיניו ולהתגבר על עייפותו, לחרוק שיניים ולהתמודד. יילחצו התלמידים מן הבחינות? שיילחצו קצת, לא נורא.